

Comenius museum Bulletin

Jaargang 14
Januari 2009
Nummer 1

In dit Bulletin

Van de voorzitter
Verwacht
Labyrint des harten en der wereld
Ingeborg Kriegsman
Mucha Tentoonstelling
Hans van der Linde
Impressie van de balie
Uit het Gastenboek
VNTS
In memoriam
Er staat niet wat er staat
Wie is . . .

Redactie

Gerrit Brok
Wim van Schaik (opmaak)
Loes Spierenburg

Informatie en bezoek

Comenius Museum
Kloosterstraat 33
1411 RS Naarden
T 0031 (0)35 694 3045
F 0031 (0)35 694 1949
info@comeniusmuseum.nl
www.comeniusmuseum.nl
Rekeningnummer: 3437.03.513,
Rabobank Naarden-Bussum, t.n.v.
Stichting Comenius Museum.

Openingstijden

di t/m zo, 12.00-17.00 uur.

Gesloten:

25 en 31 december, 1 januari.

Beste vrienden van het

Comenius Museum

In mei vorig jaar schreef ik iets over diffusieschermen tussen het glas-kunstwerk en de verlichtingsarmaturen in het mausoleum, over deurmagneten in het museum en onderhoud van de houtsculptuur tussen de vide en het mausoleum. Welnu, het begint er erg op te lijken dat deze drie projecten dit jaar gerealiseerd gaan worden. Dat betekent weer een stap vooruit in het proces van verbeteringen in en rond het museum en het mausoleum.

Ook de website, die dringend verbetering behoeft wordt nu aangepakt. Eén van onze Naardense relaties attendeerde ons op een betrouwbare website bouwer: we hebben besloten met hem in zee te gaan. En dan....Onze huisstijl. Bij de voorbereidingen van de tentoonstelling "Comenius in meervoud" werd geëxperimenteerd met een Comeniuslogo voor de uitnodiging. Als gevolg hiervan werd ook gekeken naar een toepassingsmogelijkheid voor andere schriftelijke uitingen van ons museum. Er werden andere ideeën ontwikkeld, maar implementatie bleek toch wel moeilijk. Totdat één van onze medewerkers twee studenten van de kunstacademie vond die een project zochten. Wat er uit kwam was zéér de moeite waard, zodat ze verder gaan met het ontwikkelen van een moderne, frisse huisstijl.

Elders in dit bulletin stelt Hans van der Linde, onze nieuwe directeur, zich voor. In het vorige nummer zinspeelde ik al op een functionaris met een "museale kijk" op de zaken en nu is hij er! Er ligt een breed werkkterrein vóór hem en langs deze weg wens ik hem veel succes en een fijne werkring toe. En dat kan hij zeker verwachten gezien de reacties van onze medewerkers (en van de bestuursleden). Wij hebben Hans leren kennen als inrichter van de "Hernhutters" tentoonstelling en de samenwerking was grandioos, een belofte voor de toekomst.

Hans van Oostveen

Labyrint des harten en der wereld

Tentoonstelling
van 17 januari 2009
t/m 3 mei 2009

Verwacht

- 13-02 *Ingeborg Kriegsman*: presentatie over haar boek **Jan Hus** met muzikale omljsting
12-03 **Concert**: Comenius Cultureel
28-03 Kranslegging Mausoleum
14-05 t/m 14-06 Tentoonstelling: *Renáta Fučíková* – **Kinderboeken illustraties**
26-06 t/m 22-11 Tentoonstelling: **Orbis Pictus**
12-09 t/m 13-09 Open Monumentendag – **Naarden op de kaart**
22-11 Open zondag musea Naarden
04-12 t/m 10-01 Verkooptentoonstelling - **Passie voor Ikonen**

Milivoj Husák

kunstschilder, tekenaar,
scenograaf, architect

Milivoj Husák werd geboren op 25 augustus 1950 in Turnov, Tsjechië. Hij begon zijn studie tussen 1965 en 1969 aan de kunstacademie in Brno en bezocht vervolgens van 1970 tot 1972 de kunstacademie in Praag. Daarna werkte hij enkele jaren als ontwerper voor de staatsmonumentenzorg. Sinds 1985 wijdt hij zich als vrij kunstenaar aan schilderen en tekenen, het ontwerpen van sacrale interieurs, decorontwerpen en architectuur.

Het werk van Milivoj Husák kan worden verdeeld in drie periodes. Tot 1983 maakt hij magisch-realistische landschappen met een duidelijk kritisch ecologisch accent. Tussen 1984 en 1992 krijgt zijn werk een neo-barok karakter in figuratieve tekeningen en schilderijen met nadruk op de existentialistische vragen van het menselijk bestaan. Uit deze periode dateert de tentoongestelde selectie figuratieve tekeningen en het theaterproject 'Het Labyrint der wereld en het paradijs des harten', in 1983 gerealiseerd door het Brno theater, Theatre Goose on a String, en daarna ook in andere theaters. Vanaf 1992 begint een nieuwe non-figuratieve periode. De politieke ontwikkeling na 1989 maakt het Husák mogelijk zich ook te wijden aan architectuur, met name in de sacrale sfeer.

In het hedendaagse werk van Husák wordt zijn belangstelling zichtbaar voor de elementaire begrippen licht, vuur en duisternis, als dragers van spirituele en symbolische betekenissen. Hij gebruikt nu atypische schildersmaterialen, zoals as en grafiet. Zijn belangstelling voor het fenomeen licht is terug te vinden in zijn werk voor het theater 'Divadlo U stolů' in Brno. De laatste tijd richt hij zich in zijn werk zelfs op monochromatisme, kleurenblindheid, door weerkaatsing van licht op het oppervlak van een schilderij of tekening.

Tentoonstellingen

Milivoj Husák's werk was tot nu toe te zien in vijftig zelfstandige exposities en tussen 1990 en 1994 ook in groepstentoonstellingen van de vereniging Open Dialoog in de Tsjechische Republiek, Duitsland, Frankrijk en Groot-Brittannië.

In 1993 nam hij deel aan de grote tentoonstelling Richtingen in het Tsjechisch Radicaal Realisme in Hluboká nad Vltavou en tussen 1998 en 2004 aan de Europese biënnale van tekenaars in het Tsjechische Pilsen. Werk van Husák is te vinden in het Comenius Museum in Uherský Brod, het Comenius Museum in Naarden, het Holocaust Museum in Polen en in particuliere collecties in Tsjechië, Duitsland en de VS. Zijn werk is bekroond met verschillende prijzen.

Tentoonstelling van 17 januari 2009 tot en met 3 mei 2009 in het Comenius Museum

Ingeborg Kriegsman

Ingeborg Kriegsman is een bijzondere en veelzijdige kunstenares. Als haar levensfilosofie mogen wij citeren: "Ik geloof niet in toeval, alles in het leven heeft een reden."

Al vanaf haar vroege jeugd is zij bezig met fotograferen, later met fotobewerkingen en schilderen. Naast fotograferen en schilderen houdt zij zich ook bezig met schrijven.

Zij heeft een brede kring vrienden - kunstenaars. Een van haar Tsjechische vrienden is Richard Pachman. Hij is componist, pianist, zanger, schrijver en schilder. Beiden hebben de nodige tegenslagen in het leven gekend: Ingeborg heeft het uiteenvallen van haar gezin moeten meemaken en Richard heeft een levensbedreigende situatie meegemaakt. Beiden hebben een mystieke ervaring beleefd en zij hebben zich verdiept in het gedachtegoed van Jan Hus. Jan Hus leefde ongeveer 100 jaar voor Luther, die in Nederland meer bekend is. Zijn leven eindigde op de brandstapel in Konstanz omdat hij vasthield aan zijn geloofsovertuiging.

Door fascinatie voor Jan Hus is zij een boek over hem gaan schrijven en zelfs het Tsjechisch gaan leren.

Dit heeft geleid tot hun samenwerking aan een programma op de Tsjechische televisie. Onder de titel "Meester sprak – Een ster met heiligenschijn Meester Jan Hus" nam Ingeborg samen met Richard deel aan dit programma, dat werd uitgezonden op 8 juli 2007.

Haar eerste boek over het leven van de Tsjechische kerkhervormer Jan Hus verschijnt in het voorjaar van 2009 en op 13 februari 2009 zal zij haar boek in het Comenius Museum te Naarden presenteren.

Mucha tentoonstelling, een groot succes

Vele bezoekers uit alle delen van Nederland hebben de weg naar het Comenius Museum gevonden. Voor velen was het de eerste kennismaking met ons museum.

Mensen bleken vaak verrast te zijn door de kwaliteit van het museum en deze tentoonstelling.

Nederland kent vele liefhebbers van de Art Nouveau kunst zoals bleek uit de gesprekken die ik met bezoekers had. Jarmila Mucha's werk omvat juwelen, glas - en zilverwerk, en beeldhouwwerk. Het was de eerste tentoonstelling van Jarmila in Nederland. Zij heeft al geëxposeerd in Italië, Japan en regelmatig in verschillende Tsjechische steden. In 2010 gaat zij exposeren in Praag in het Umbetsky Dum, dat geheel door haar grootvader Alfons Mucha is gedecoreerd en beschilderd.

Het enthousiasme van de vele bezoekers resulteerde in een geslaagde verkoop. Wij hopen onze relatie met Jarmila Mucha te kunnen voortzetten. Een kleine selectie van haar werk blijft tentoongesteld in ons museum.

Maud Arkesteijn, gast conservator voor deze tentoonstelling

Hans van der Linde

Nieuwe directeur Comenius Museum

Hans van der Linde (1957) groeide op bij de hernhutters of Evangelische Broedergemeente in Zeist. Hij volgde de pedagogische academie Jan van Nassau, behaalde zijn bevoegdheden geschiedenis en geografie aan de lerarenopleiding en verwierf het doctoraal geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Utrecht.

Na enige tijd in het onderwijs werkzaam geweest te zijn, werkte hij geruime tijd als provinciaal consultant erfgoededucatie in de provincie Noord-Brabant. In die hoedanigheid adviseerde hij musea, archieven, historische verenigingen, scholen en lerarenopleidingen hoe erfgoed op een zinvolle wijze in het onderwijs betrokken kan worden. Daarnaast schreef hij artikelen en ontwikkelde hij onderwijsprojecten die in verschillende provincies navolging kregen.

Van der Linde is tevens werkzaam als projectleider / conservator voor de museumstichting Het Hernhutter Huis. Deze museumstichting beheert erfgoed van de Evangelische Broedergemeente in Zeist. De directe voorloper van de Broedergemeente is de oude Unitas Fratrum, het protestantse kerkgenootschap waarvan Comenius destijds een belangrijke bisschop was. De drijfveren voor het denken van Comenius als theoloog zijn beschreven door zijn vader J.M. van der Linde.

Zijn opvoeding in de gemeenschap van de Unitas Fratrum, de vorming tot onderwijsman, de passie voor erfgoed en de familiale vertrouwdheid met Comenius maakten het welhaast onvermijdelijk dat Hans van der Linde per 1 januari 2009 als directeur in dienst treedt van het Comenius Museum in Naarden.

Impressie van de balie

Het is zondag 4 januari; een druilerige zondagmiddag: geen schaatsweer, want er wordt regen en sneeuw verwacht.

Temidden van de Mucha-bezoekers verschijnt opeens een vader met een kind. Hij zit in groep 5 van de Comeniuschool, vertelt hij trots en wat belangrijker is: hij gaat een spreekbeurt over Comenius houden en schrijft dat ook heel enthousiast in het gastenboek.

Hij gaat niet over één nacht ijs, want hij heeft al op internet gezocht en is al naar de bibliotheek geweest. Natuurlijk hoort bij de informatie een bezoek aan het Comenius Museum. Gewapend met pen en schrijfblok schuift hij aan in de filmzaal om heel geïnteresseerd te kijken en luisteren naar het levensverhaal van Comenius.

Intussen stel ik een pakketje samen met wat informatie en plaatjes die hij op de grote dag kan laten zien.

En bij het graf maakt hij foto's om straks stoer tegen zijn vriendjes te kunnen vertellen dat hij "op de begrafenis van Comenius" is geweest.

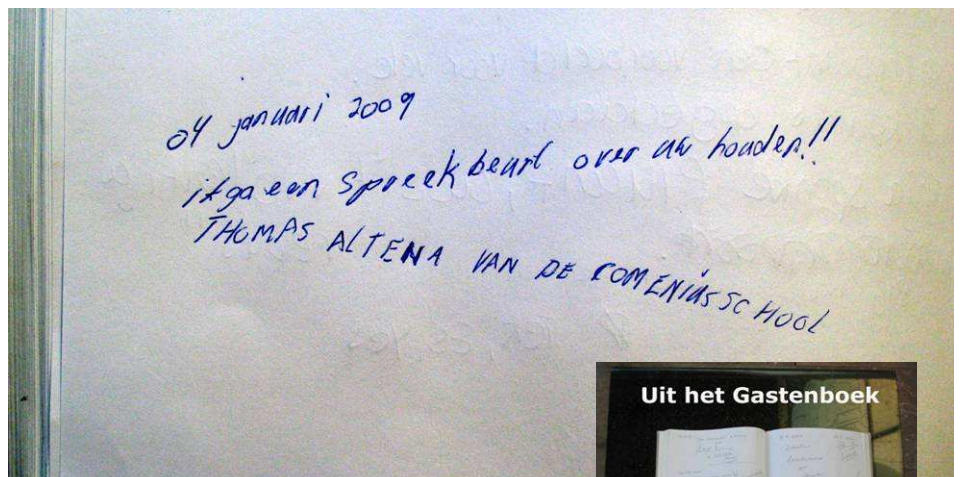
In het museum wijs ik hem ook met enige trots op onze gloednieuwe aanwinst: het eerste touch screen met korte en bondige informatie over de betekenis van Comenius in onze tijd.

Onze huidige generatie is wat technologie betreft goed op de hoogte, want het bedienen van het paneel kost geen enkele moeite en zijn schrijfblok komt hier goed van pas. Hij herkent zelfs het logo van Unicef.

Hij belooft mij zijn spreekbeurt te laten zien als het klaar is.

"Er is nog hoop voor onze jongste generatie", denk ik als ze vertrokken zijn. En Thomas is voor mij een kanjer, wat zijn spreekbeurt ook mag worden.

Gerrie Brok

04 januari 2009

ik ga een spreekbeurt over uw houden!!

THOMAS ALTENA VAN DE COMENIUS SCHOOL

Nieuwjaarsreceptie VNTS

Op zaterdag 10 januari hield de Vereniging Vrienden Nederland-Tsjechië & Slowakije VNTS haar Nieuwjaarsreceptie in het Comenius Museum te Naarden. De VNTS bestaat dit jaar 25 jaar en vrijwel vanaf het begin zijn er altijd veel contacten met het Comenius Museum geweest.

Sinds het Comenius Museum ons in 2002 voor het eerst gastvrijheid verleende is het welhaast een traditie geworden om bij de VNTS-nieuwjaarsbijeenkomst ook te kunnen genieten van de tentoonstellingen in het museum.

Vrijwilligers in het museum kozen als receptieplaats de zaal met de permanente Comeniestentoonstelling die een prettige entourage biedt. Zij zorgden voor het serveren van de drankjes en hapjes wat de informele sfeer zeer ten goede komt. Dames, heel hartelijk bedankt!

Paulien Plaisier

IN MEMORIAM

Enkele weken voor kerst overleed onverwacht onze collega

Aida Smajilovic.

Gedurende ongeveer vier jaar was zij nagenoeg elke woensdag werkzaam aan de balie in het museum. Zij behoorde tot de groep vluchtelingen die tijdens de Bosnische oorlog in Nederland werd opgenomen.

Aida maakte zich de Nederlandse taal zeer snel eigen en probeerde daardoor een plaats te vinden in de Nederlandse maatschappij. De gevolgen van de oorlog zijn haar niet bespaard gebleven en hebben haar leven in Nederland sterk beïnvloed.

Desalniettemin verrichtte zij haar werkzaamheden in het museum met plezier en een grote nauwgezetheid.

Wij zijn haar zeer erkentelijk voor haar inzet in en haar loyaliteit aan ons museum.

Met veel respect zullen wij haar gedenken.

Er staat niet wat er staat

Over enkele weken is het weer 28 maart, de geboortedag van Comenius, die jaarlijks ook in Naarden wordt herdacht. Het is de voortzetting van een oude traditie, in aanwezigheid van Tsjechische en Slowaakse ambassadeurs en de burgemeester van Naarden. De regionale pers besteedt altijd aandacht aan de plechtige kransleggingen. Zo ook zeventig jaar geleden de Nieuwe Bussumsche Courant van 18 april 1939.

Eigenlijk had de herdenking in dat jaar op zondag 2 april moeten plaatsvinden maar, zo schrijft de krant: *de samenkomst moest ditmaal nog een week worden uitgesteld.* Aanwezig zijn Dr. Arthur Pacak, *tot voor kort* gezant van de Tsjechoslowaakse Republiek te Den Haag, en de heer J. Kokes, *tot voor kort* consul te Amsterdam. Zij gaan als eersten *met eerbied* de kapel binnen en blijven daar samen met andere Tsjechen *geruime tijd in gepeins verzonken.*

Wie de geschiedenis van de eerste helft van de 20^e eeuw bewust heeft meegemaakt of kent, leest in dit verslag veel meer dan er staat. Tijdens een bijeenkomst met Hitler en Mussolini in München op 30 september 1938 geven de toenmalige Engelse en Franse premiers Chamberlain en

Daladier aan Hitler *carte blanche* om het zogenaamde Sudetenland, een deel van de Tsjechoslowaakse Republiek, te bezetten. Het is een uiterste poging om de vrede in Europa te redden. Zes maanden later, half maart 1939, raakt Slowakije in de greep van Hitlers Derde Rijk. Een dag later, op 15 maart 1939, wordt de rest van Tsjechoslowakije onder de voet gelopen en is dan 'protectoraatgebied' van Duitsland. De Republiek verliest de onafhankelijkheid die het land pas 20 jaar eerder had verworven. Twee weken later is het de 347^e geboortedag van Comenius.

Nederland is in 1939 neutraal en Hitler is dus een bevriend staatshoofd, zoals dat toen heette. De Bussumsche Courant kan daarom niet kritisch refereren aan de zeer recente politieke gebeurtenissen maar spreekt in schijnbare vaagheden klare taal.

Wie de achtergrond kent begrijpt waarom de ambassadeur en de consul dat *tot voor kort* waren en wat de inhoud van het *gepeins* van de Tsjechen moet zijn geweest. En waarom Comenius bij de uitgestelde plechtigheid in het Mausoleum wordt herdacht met *gepeins*, tranen, gebed en het tot tweemaal toe zingen van het volkslied van een natie die niet meer bestaat.

Jacqueline Lamers

Wie is . . .

In 1992 had mijn gezin mij niet meer zo intensief nodig, ik hoefde op school geen bibliotheek- overblijf- of luizenmoeder te zijn, waardoor ik meer tijd kreeg voor mijzelf. In de regionale krant stond een advertentie waarin voor het Comenius Museum op de nieuwe locatie vrijwilligers werden gezocht die een keer in de week aan de balie wilden werken. Na verloop van een jaar nam het aantal vrijwilligers af en daardoor de baliediensten toe. Inmiddels werk ik niet meer aan de balie maar houd mij onder meer bezig met het archief, het depot, de winkel en het inrichten van tentoonstellingen. Daarnaast verricht ik allerlei hand en spandiensten. Ik ben meestal twee dagen per week in het museum aanwezig.

. . . Mirjam van Straten

